

Hälso- och sjukvård och social omsorg en forsknings- och utvecklingsdriven verksamhet

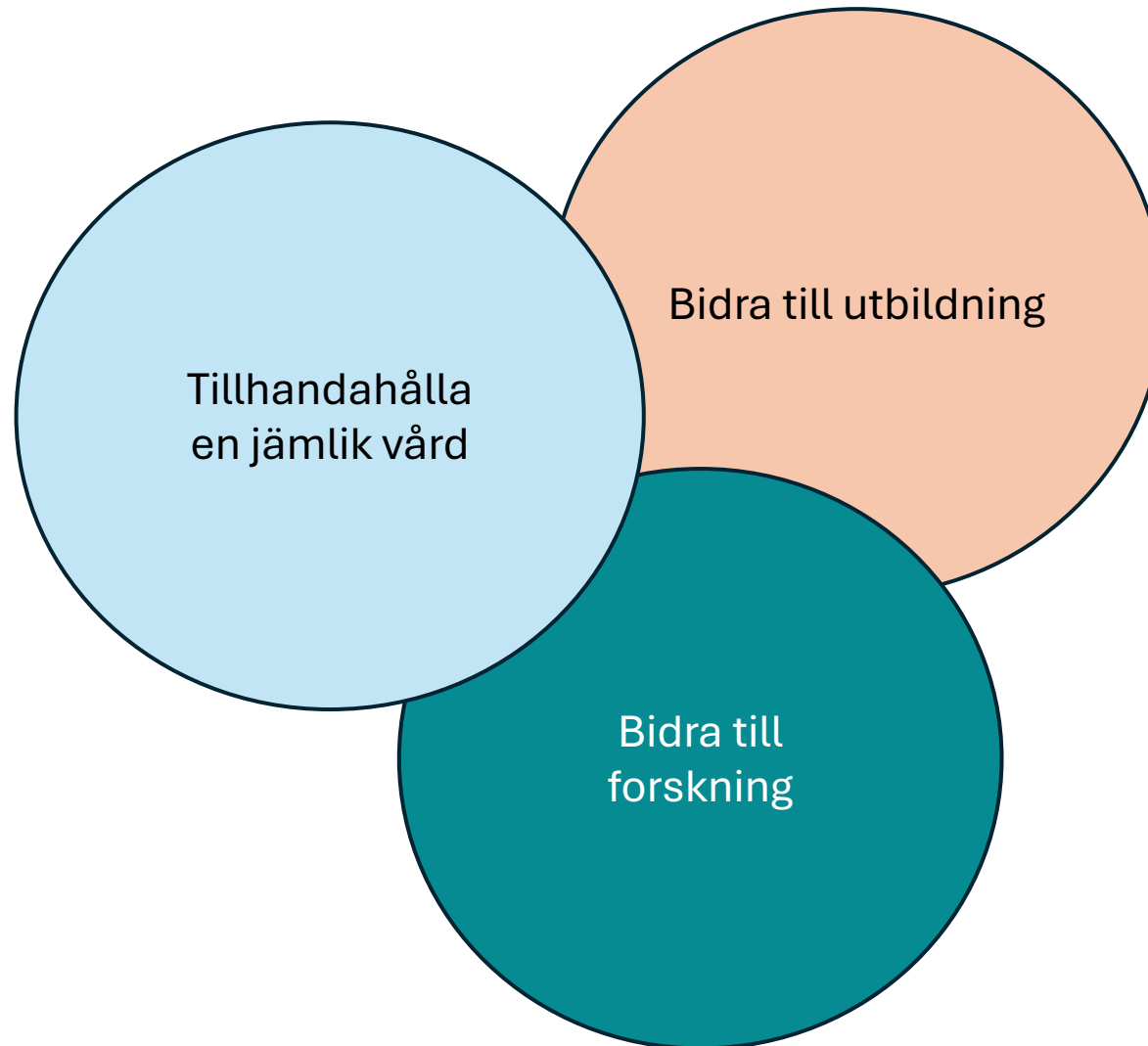
Forum för Health Policys utbildningsdag

23 april 2026

Hälso- och sjukvårdslagen - HSL (SFS 2017:30)

- Målet för hälso- och sjukvården är en **god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen**. Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården (HSL 3 kap. 1 §)
- Enligt HSL har vårdgivare en **skyldighet att bidra till utbildning och forskning inom hälso- och sjukvården**. Detta innebär att vårdgivare ska skapa förutsättningar för att utbildning av vårdpersonal kan genomföras och att forskning kan bedrivas. Syftet är att säkerställa att **vården utvecklas och att den baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet** (HSL 5 kap. 1 §). **Kvaliteten** i verksamheten ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras

Vårdgivarens uppdrag enligt HSL

Nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård

Nationellt system
för kunskapsstyrning
Hälso- och sjukvård

SVERIGES REGIONER | SAMVERKAN

Bakgrund till systemet för kunskapsstyrning

Nationella programråd fanns innan systemet för kunskapsstyrning med syfte att öka användning av bästa tillgängliga kunskap

Enligt utvärdering behövdes en fast och tydlig struktur för att arbetet skulle få genomslag och bidra till en jämlik vård

Diskussioner 2014 om behov av ny struktur, beslutades 2017, trädde i kraft 2018. Regionala cancercentrum (RCC) i samverkans framväxt och etablering var förebild.

Vissa programråd övergick till att bli nationella arbetsgrupper.

EN SAMMANHÅLLEN STRUKTUR FÖR KUNSKAPSSTYRNING

Nationellt system
för kunskapsstyrning
Hälsa- och sjukvård

SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

Nationella programområden (NPO) och sjukvårdsregionalt värdskap

NATIONELLA PROGRAMOMRÅDEN (NPO)

- ▶ Akut vård
- ▶ Barns och ungdomars hälsa
- ▶ Cancersjukdomar (utgörs av RCC i samverkan)
Vilande värdskap Norra
- ▶ Endokrina sjukdomar
- ▶ Hjärt- och kärlsjukdomar
- ▶ Hud- och könssjukdomar
- ▶ Infektionssjukdomar
- ▶ Kvinnosjukdomar och förlossning
- ▶ Kirurgi och plastikkirurgi
- ▶ Levnadsvanor
- ▶ Lung- och allergisjukdomar
- ▶ Nervsystemets sjukdomar
- ▶ Njur- och urinvägssjukdomar
- ▶ Mag- och tarmsjukdomar
- ▶ Medicinsk diagnostik
- ▶ Perioperativ vård, intensivvård och transplantation
- ▶ Psykisk hälsa
- ▶ Rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin
- ▶ Reumatiska sjukdomar
- ▶ Rörelseorganens sjukdomar
- ▶ Sällsynta sjukdomar
- ▶ Tandvård
- ▶ Äldres hälsa och palliativ vård
- ▶ Ögonsjukdomar
- ▶ Öron-, näsa- och halssjukdomar
- ▶ Nationella primärvårdsrådet

Regionala värdskap

- ▶ Norra
- ▶ Stockholm-Gotland
- ▶ Sydöstra
- ▶ Södra
- ▶ Mellansverige
- ▶ Västra
- ▶ SKR/Vilande värdskap

**Nationellt system
för kunskapsstyrning
Hälsa- och sjukvård**

SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

Vad är ett personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp?

Det ska vara tydligt och enkelt att veta vad ska göras och när

- Kunskapsstöd för hälso- och sjukvårdspersonal i det kliniska mötet med patient och närstående
- Innehåller information som bedöms vara nödvändig för att berörda professioner och verksamheter ska vara trygga i vilka åtgärder som ska utföras och när de ska utföras
- Informationen ska baseras på bästa tillgängliga kunskap och leda till en effektiv vård.
- Ett förlopp/process med beskrivna åtgärder med början och slut för en definierad patientgrupp.
- Ska utgå från både individens och vårdens perspektiv. Patientkontrakt ska tillämpas i vårdförloppen
- Stöddokument för införande, verksamhetsutveckling och uppföljning av vårdprocesser

Nationellt system
för kunskapsstyrning
Hälso- och sjukvård

SVRIGES REGIONER I SAMVERKAN

Standardiserade vårdförlopp (SVF)

- Standardiserade vårdförlopp beskriver vilka utredningar och första behandlingar som ska göras inom en viss cancerdiagnos, samt vilka tidsgränser som ska eftersträvas från välgrundad misstanke om cancer till start av första behandling
- Statistiken över väntetider visar hur stor andel av patienterna som startar behandling inom den tid som anges i respektive SVF. När SVF infördes satte regeringen som mål att minst 80 procent av alla patienter med cancer som utretts inom ett SVF ska starta behandling inom den angivna tiden
- Standardiserade vårdförlopp (SVF) är ett nationellt arbetssätt som ska minska onödig väntan och ovisshet för patienten. Tiden från välgrundad misstanke till start av behandling mäts likadant i hela landet

Nationell högspecialiserad vård

- Nationell högspecialiserad vård är **vård som är komplex eller sällan förekommande** och som får bedrivas vid som mest fem enheter i landet. Syftet med koncentration av denna vård är att vårdgivaren ska kunna **upprätthålla kompetens i hela det multidisciplinära teamet**, ha möjlighet att utveckla och hålla en god kvalitet på vården utan att tillgängligheten begränsas
- På uppdrag av regeringen har Socialstyrelsen utformat en arbetsprocess för koncentration av högspecialiserad vård på nationell nivå
- Målet med nationell högspecialiserad vård är att **hälso- och sjukvårdens kunskap, kvalitet och patientsäkerhet ska utvecklas och förbättras samtidigt som resurserna används på ett effektivt sätt**

För att patienter ska få tillgång till bästa möjliga vård, för att Sverige ska kunna behålla och utveckla kompetens och för att skapa arbetstillfällen, behöver medicinsk forskning för hälsa bli en högre nationell prioritet

Ordförande
Ann-Marie Wennberg Larkö

Forska!Sverige är en politiskt oberoende, icke vinstdrivande, stiftelse som verkar för att göra medicinsk forskning till en högre nationell prioritet - för hälsa och välbefinnande. Vår vision är att medicinsk forskning och företag ska utvecklas i eller flytta till Sverige och att medicinska framsteg snabbt ska komma befolkningen till del.

Forska!Sveriges uppdrag är att informera om och väcka uppmärksamhet kring betydelsen av medicinsk forskning för hälsa och välbefinnande. Det gör vi genom att förse centrala beslutsfattare med faktaunderlag och skapa ett konstruktivt diskussionsklimat för förändring.

Vi driver föreningen "Agenda för hälsa och välbefinnande" där 42 organisationer samlas som representerar akademi, vård, näringsliv, patienter, professioner och myndigheter, för att, under Forska!Sveriges ledning, långsiktigt samarbeta för att förbättra förutsättningarna för medicinsk forskning, företagande och vård.

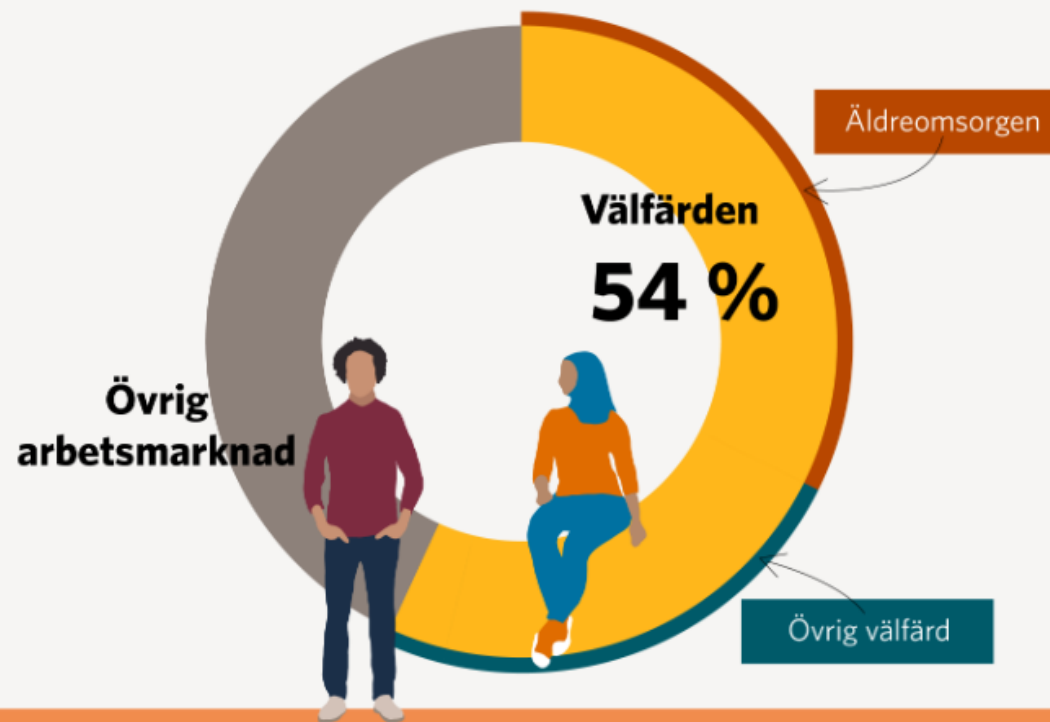
VÄLFÄRDENS KOMPETENSBEHOV

Dagens fördelning av sysselsatta

Ökning av antal sysselsatta 2021-2031

Kompetensutveckling

- Kompetens - **förmåga och vilja** att utföra en uppgift genom att tillämpa **kunskap och färdigheter** för att uppnå avsedda resultat (SVENSK STANDARD SS 624070:2017)
- Kompetensutveckling - aktivitet för att utveckla och anpassa individers och grupper kompetens utifrån behov (SVENSK STANDARD SS 624070:2017)

VARFÖR är det viktigt och vad ska vi använda kompetensen till?

- För att ge patienter/brukare bästa möjliga vård
- För att verksamheten ska klara sitt vårduppdrag
- För att medarbetare ska utveckla sitt kunnande, sprida kunskap och främja en god arbetsmiljö

Utbildning

- **Fortbildning** - utbildning i form av en uppdatering av kunskaper och färdigheter på ett område som man redan har utbildning för eller är verksam på (Universitets- och högskolerådet)
- **Vidareutbildning** – utbildning som man skaffar sig för att få högre kompetens inom ett område som man har grundläggande kompetens i (Universitets- och högskolerådet)
- **Livslångt lärande** - handlar om att kontinuerligt utveckla och förvärva nya kunskaper och färdigheter genom hela livet. Det är en process som sker både formellt, genom utbildning och kurser, och informellt, genom erfarenheter och självstudier (Skolverket)
- I Sverige är livslångt lärande en viktig del av utbildningspolitiken och arbetsmarknadsstrategin. Det syftar till att säkerställa att individer kan anpassa sig till förändringar i arbetslivet och samhället (Skolverket)

A photograph of four healthcare professionals in a modern hospital hallway. On the left, a man in light blue scrubs and white pants stands with his hands clasped. Next to him is a man in a white lab coat over blue scrubs. On the right, a woman in a white lab coat and a woman in blue scrubs are engaged in conversation. The hallway has large glass windows and doors, and the floor is polished. The text is overlaid in the center of the image.

Framtidens vårdkompetens – stärkt samverkan för att möta hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjningsbehov

**FRAMTIDENS
VÅRDKOMPETENS**

SAMVERKAN KRING KOMPETENSFÖRSÖRJNING
I HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN

 Socialstyrelsen

 UKÄ UNIVERSITETS
KANSLERS
ÄMBETET

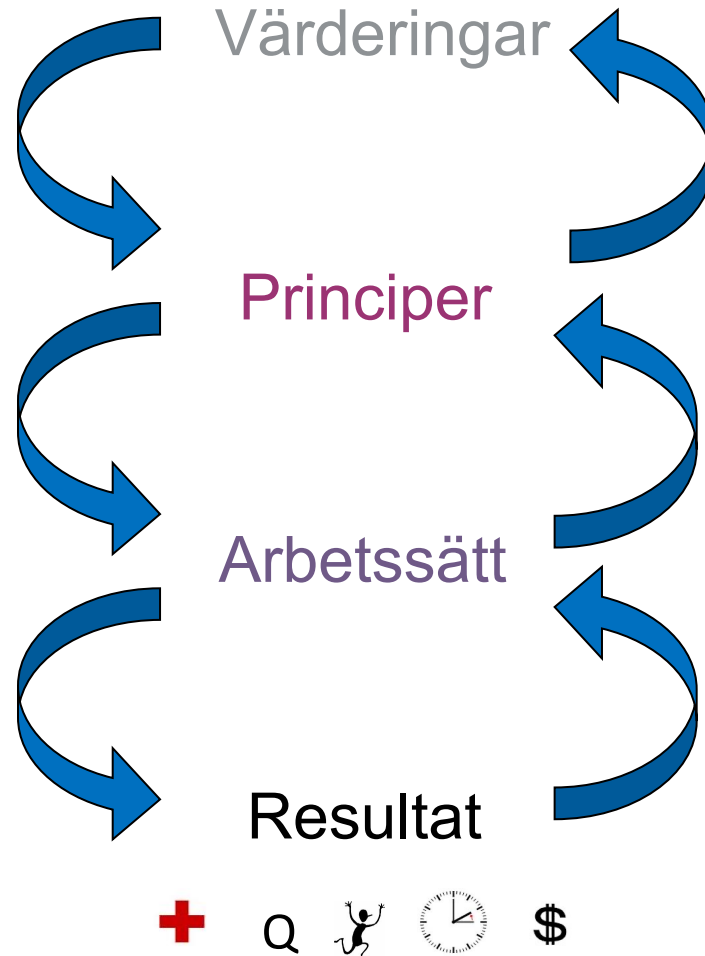
Kommittén föreslår ett ökat statligt ansvar för sex områden

- Hälsa- och sjukvårdens kompetensförsörjning
- Läkemedel
- Vaccinationer
- Screening
- Rättspsykiatrisk vård
- Luftburen ambulanssjukvård och luftburna sjuktransporter

Det verksamhetsnära perspektivet

- Verksamheternas uppdrag och mål utgör grunden för behov av kompetens - nu och i framtiden
- Det är viktigt att den kompetens som finns hos medarbetarna används optimalt och utvecklas för att möta nya arbetssätt, ta tillvara ny teknik och utveckla nya samarbeten
- Hälso- och sjukvården är mitt i en omställning till Nära vård vilket kräver förändrade arbetssätt
- Allas vår kompetens behövs i nätverkande, delande av inspirerade exempel och spridande av kunskap

Hur ska vi tänka?

*Gemensamma
grundvärderingar*

Sätt att tänka

Rätt från början
Länka aktiviteterna
Jämna ut
Upprätthåll ett dragande system

Sätt att göra

*Utfall av vilka arbetssätt
vi väljer och hur väl de
används*

Tack!